

TANTÁRGY NEVE: BEVEZETÉS AZ ÉPÍTÉSZETBE 2 - KÖRNYEZETESZTÉTIKA – ÖKOSZISZTÉMA ÉS MULTISZENZORIALITÁS	KREDITÉRTÉKE: 10
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tanóra típusa és óraszám: 24 óra előadás	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): Évközi jegy	
Az ismeret ellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Az előadások alkalmával a hallgatók betekintést nyerhetnek a '60-as években jelentkező és akár a környezetetika és ökofilozófia komplementer tudományterületének is tekinthető környezetesztétikába, mely a klasszikus filozófiai esztétikákkal szemben egy olyan korporealitáson, reciprocitáson és multiszenzorialitáson alapuló relacionista szemléletet képvisel, amely az ember, valamint az épített és természeti környezet közötti kapcsolat újszerű és progresszív megközelítését eredményezi. Az irányzat keretén belül olyan különböző diszciplináris gyakorlatok és teorémák is tárgyalásra kerülnek, mint a táj- és kertépítészet, a sétatudomány, a környezetvédelem, a szabadidő kutatás, az antropocén, a poszthumanizmus, az urbanisztika, a természetművészet vagy épp a dizájnelmélet. Továbbá a terek, helyek, tájak és épületek szemlélésének és testi érzékelésének vonatkozásában olyan esztétikatörténeti fogalmak is előtérbe kerülnek majd, mint a szépség, a fenséges, az ízlés vagy épp az antropomorfizáció, stb., ugyanis ezeken keresztül lehet leginkább bemutatni azt az elmozdulást, ami a hagyományos művészetelmélet és a környezetesztétika között tételezhető. A félév során – a téma kiterjedtségének ellenére – ugyanakkor csak a természeti és hibrid (kertek, parkok) környezetekkel összefüggésbe hozható vonatkozások kerülnek majd fókuszba, előkészítve az épített terekkel való foglalkozást.	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott</i> irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

- Mikel DUFRENNE, *A természet esztétikai tapasztalata* (1955/1967), ford. SZÉCSÉNYI Endre = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 36–48.
- Ronald W. HEPBURN, *Humanizálni a természetet: tisztelni a természetet* (1998), ford. TAKÁCS Dániel = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 104–116.
- CSUKA Botond, *Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 139–152.
- GÁLOSI Adrienne, *Parkok és kertek a „természet után”* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 123–138.
- Frédéric GROS, *A gyaloglás filozófiája*, ford. MIHANCsik Zsófia, Typotex, Budapest, 2023, 9–16, 61–69, 89–94, 200–210.
- Michel SERRES, *A természeti szerződés*, ford. SEREGI Tamás, Kijárat, Budapest, 2021.
- Bruno LATOUR, *Földközben / Karanténban*, ford. Kun János Róbert, Kijárat, Budapest, 2023.
- HORVÁTH Márk, *Az ökogótika és az antropocén gótikus értelmezései*, Helikon 2020/2, 223–239.
- Corine PELLUCHON, *Az esztétika, a Földön lakozás fenomenológiája és a tekintettel-lét*, ford. ÁDÁM Anikó, Helikon 2023/4, 628–643.

Ajánlott irodalom:

- BUDAI Aurél, *Környezetesztétika, elmélet és gyakorlat*, Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft., Budapest, 2004.
- BENKŐ Melinda – FONYÓDI Mariann, *Glocal city*, Terc, Budapest, 2009.
- MEGGYESI Tamás, *Promenadológia*, Budapest, 2012. Elérhető: <https://urb.bme.hu/segedlet/kornyezetesztetika/promenadologia.pdf>
- Henry David THOREAU, *A gyaloglásról*, ford. NÁDASDY Ádám, Open Books, Budapest, 2003.
- Martin DRENTHE – Jozef KEULARTZ, *Environmental Aesthetics: Crossing Divides and Breaking Ground (Groundworks: Ecological Issues in Philosophy and Theology)*, Fordham University Press, 2014.
- Timothy MORTON, *Ecology without Nature*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, 2007.
- HORVÁTH Márk, *Az antropocén*, Prae, Budapest, 2021.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- a környezetesztétika megközelítésmódjának és tárgyainak megismerése, amelynek szemléletformáló hatása hozzájárulhat egy fenntarthatósági szempontokat is figyelembe vevő építészeti praxis kialakításához
- az esztétikatörténet meghatározó fogalmainak elsajátítása

b) képességei

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Zsiros Renáta

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) (név, beosztás, tud. fokozat):

Kovács Edward Béla, óraadó

kód: MK3BEV2E10EX17	köv: é	tantárgy megnevezése: BEVEZETÉS AZ ÉPÍTÉSZETBE 2. Környezetesztétika – Ökoszisztéma és multiszenzorialitás		tantárgy típusa: ÉSZ	tanszék: ÉSZ
óraszám: 2/0/0	nyelve: magyar	kredit 10	tantárgyfelelős: Zsiros Renáta	kurzusok oktatói: Kovács Edward Béla, óraadó	előkövetelmény: BEVEZETÉS AZ ÉPÍTÉSZETBE 1.

hét	dátum	téma	előadás
0.		regisztrációs hét	
1.	09.08.	Bevezetés	- a jelen szociokulturális-klimatológiai kondíció: az antropocén mint új földtörténeti korszak - a környezet interdiszciplináris megközelítései - esztétikatörténeti fordulat: a hagyományos esztétikák mellett a környezetesztétika feltűnése - a következő alkalomra elolvasni Csuka Botond <i>Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről</i> című szövegét
2.	09.15.	A természet esztétikai megközelítésének (történeti) lehetőségei	- Csuka Botond tanulmányának közös olvasása és értelmezése - a természethez való viszony klasszikus, humanista és aufklérista aspektusainak összehasonlítása a környezetesztétika (poszt)antropocentrikus szempontjaival - a következő alkalomra megnézni a <i>Koyaanisqatsi</i> (Godfrey Reggio, 1982) című filmet
3.	09.22.	Környezetvédelem és fenntarthatóság, a természet (de)humanizálása	- a <i>Koyaanisqatsi</i> közös megvitatása - környezetvédelmi szempontok a környezetesztétikában és az építészetben - a természet nem utilitarista, kizsákmányoló megközelítése - a következő alkalomra elolvasni Frédéric Gros <i>A gyaloglás filozófiája</i> című könyvének kiadott részeit
4.	09.29.	A sétatudomány mint a természet megtapasztalásának kitüntetett diszciplínája	- a promenadológia tudománytörténeti helye - a nem csak látványközpontú, hanem korporeális-multiszenzorialis tapasztalás felértékelődése - Frédéric Gros esszéreszleteinek közös olvasása és elemzése - a következő alkalomra elolvasni Gálosi Adrienne <i>Parkok és kertek a „természet után”</i> című szövegét
5.	10.06.	Táj- és kertépítészet	- beszélgetés Gálosi Adrienne tanulmányáról - Mócsényi Mihály életének és munkásságának ismertetése: a kultivált és humanizált természet - mindeközben közös séta a Debreceni Egyetem Botanikus kertjében
6.	10.13.	Természetművészet	- a romantika természetábrázolásának összevetése kortárs land és environmental art alkotásokkal - Berhidi Mária és Alan Sonfist művészete

7.	10.20.	rajzhét	
8.	10.27.	Tájintervenciók	- séta a Liget Térhez, majd módosítások kieszközlése a természeti környezeten - az eredeti és a megváltoztatott környezet dokumentálása, továbbítása az oktatónak
9.	11.03.	A természet mint tanító	- a MODEM 2024-as <i>Tanulni a természettől?</i> – <i>Botanika</i> című kiállításának bemutatása és elemzése - a következő alkalomra elolvasni Horváth Márk <i>Az ökológia és az antropocén gótikus értelmezései</i> című szövegét
10.	11.10.	Sötét ökológia és ökológika	- Horváth Márk tanulmányának közös olvasása és értelmezése - a következő alkalomra megnézni az <i>Annihilation</i> (Alex Garland, 2018) című filmet / MŰNYAG ÉGBOLT
11.	11.17.	Disztópikus környezetek	- az <i>Annihilation</i> közös elemzése - jövőképzetek és környezet viszonya a sci-fiben
12.	11.24.	Környezeti tervezés (environmental design)	- multidiszciplinaritás és fenntarthatósága - természeti és épített környezet szimbiózisa - őshonos növényzet megőrzése, zöld infrastruktúrák kiépítése, energiahatékony tervezés - a Bosco Verticale (Függőleges erdő, Milánó) és a Gardens by the Bay (Szingapúr) példája
13.	12.01.	Szabadidő kutatás	- megszabadulás a hétköznapiiságtól - az ideiglenes természethez való visszatérés stratégiái és a rekreáció/eszképizmus gyakorlatai: természetjárás, vadkemping - a természet esztétikájának újralfedezési lehetősége - a félév során elsajátított ismeretanyag rekapitulációja
14.		rajzhét	

számonkérési módok:

Írásbeli vizsga.

Kötelező irodalom:

- Mikel DUFRENNE, *A természet esztétikai tapasztalata* (1955/1967), ford. SZÉCSÉNYI Endre = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 36–48.
- Ronald W. HEPBURN, *Humanizálni a természetet: tisztelni a természetet* (1998), ford. TAKÁCS Dániel = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 104–116.
- CSUKA Botond, *Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 139–152.
- GÁLOSI Adrienne, *Parkok és kertek a „természet után”* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 123–138.

- Frédéric GROS, *A gyaloglás filozófiája*, ford. MIHANCsik Zsófia, Typotex, Budapest, 2023, 9–16, 61–69, 89–94, 200–210.
- Michel SERRES, *A természeti szerződés*, ford. SEREGI Tamás, Kijarat, Budapest, 2021.
- Bruno LATOUR, *Földközben / Karanténban*, ford. Kun János Róbert, Kijarat, Budapest, 2023.
- HORVÁTH Márk, *Az ökogótika és az antropocén gótikus értelmezései*, Helikon 2020/2, 223–239.
- Corine PELLUCHON, *Az esztétika, a Földön lakozás fenomenológiája és a tekintettel-lét*, ford. ÁDÁM Anikó, Helikon 2023/4, 628–643.

Ajánlott irodalom:

- BUDAI Aurél, *Környezetesztétika, elmélet és gyakorlat*, Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft., Budapest, 2004.
- BENKŐ Melinda – FONYÓDI Mariann, *Glocal city*, Terc, Budapest, 2009.
- MEGGYESI Tamás, *Promenadológia*, Budapest, 2012. Elérhető: <https://urb.bme.hu/segedlet/kornyezetesztetika/promenadologia.pdf>
- Henry David THOREAU, *A gyaloglásról*, ford. NÁDASDY Ádám, Open Books, Budapest, 2003.
- Martin DRENTHEN – Jozef KEULARTZ, *Environmental Aesthetics: Crossing Divides and Breaking Ground (Groundworks: Ecological Issues in Philosophy and Theology)*, Fordham University Press, 2014.
- Timothy MORTON, *Ecology without Nature*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, 2007.
- HORVÁTH Márk, *Az antropocén*, Prae, Budapest, 2021.

az aláírás és vizsgára bocsátás különleges feltételei:

Résztétel a órák legalább 66%-án. Megengedett hiányzás 3 alkalom. Hiányzásnak minősül, ha a hallgató nincs jelen az egész órán. Az óra elején és végén katalógus készül.

teljesítményértékelés:

Öt számjegyű értékelés a félévet záró vizsga alapján.